

ROLUL ROMÂNIEI ÎN PROIECTAREA SECURITĂȚII EUROATLANTICE

ROMANIA □ S ROLE IN PROJECTING THE EUROATLANTIC SECURITY

Drd. Cristian RUSU*

România a acționat pentru promovarea unei atitudini echilibrate și pentru identificarea modalităților de soluționare a problemelor apărute în relațiile internaționale printr-o abordare pragmatică, în acord cu valorile celorlalte state membre ale comunității euroatlantice. Ea a fost și este un furnizor de securitate care și-a asumat un rol sporit în asigurarea stabilității în Regiunea Mării Negre, reușind să se mențină ca o zonă fără risc într-o zonă marcată de nenumărate conflicte.

Statul român reprezintă și un element de protecție care a confirmat prin dinamica acțiunilor sale obligațiile asumate, de susținere a eforturilor țărilor democratice, de a pune capăt dificultăților politice și decalajelor economice existente în cadrul sistemului internațional actual.

Romania has acted to promote a balanced attitude and identify ways of solving the problems in relations between states through a pragmatic approach consistent with the values of the other member states of the Euro-Atlantic community. It has been a producer of security which has assumed a greater role in ensuring stability in the Black Sea region, managing to maintain a risk-free zone in a region marked by numerous conflicts.

Romanian State is a protection element that has confirmed its obligations through dynamic actions, supporting the efforts of democratic countries, to end the political difficulties and economic disparities existing within the current international system.

Cuvinte-cheie: diagrama România – NATO – UE; context geopolitic și geostrategic actual; arhitectură de securitate; construcție europeană; structuri euroatlantice; responsabilitatea Organizației Tratatului Atlanticului de Nord.

Keywords: Romania – NATO – UE chart; current geopolitical and geostrategic context; security architecture; European construction; Euro-Atlantic structures; North Atlantic Treaty Organization responsibility.

Începutul anilor □90 a fost marcat de noi configurații la nivelul celor două blocuri militare, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord-NATO și Tratatul de la Varșovia. Această perioadă, identificată ca sfârșitul Războiului Rece, a găsit continentul european nepregătit pentru gestionarea coerentă a noilor amenințări apărute neavând instituții corespunzătoare pentru rezolvarea problemelor ce se manifestau tot mai pregnant.

Evoluția securității europene din perioada respectivă a impus schimbări majore privind organizarea, caracteristicile și rolul Acordurilor de la Helsinki¹ din anul 1975. În acest context internațional variabil și aflat într-o permanentă schimbare, România a susținut, luând în considerare

evoluțiile relațiilor dintre statele europene, constituirea unei structuri de securitate care să aibă la bază principiile Actului Final semnat în Finlanda. Acest nou sistem trebuia să continue procesul de dezarmare, să asigure o transparență deplină în domeniul militar, să transforme *Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa* într-o structură armonizată cu sistemul global de menținere a păcii internaționale.

În luna noiembrie, anul 1990, a avut loc, la Paris, prima Conferință la nivel înalt după cea din anul 1975, în cadrul acesteia statele europene au depășit perioada confruntărilor ideologice care fusese caracteristica relațiilor internaționale după cel de-al Doilea Război Mondial, punând punct Războiului Rece. La finalul Conferinței s-a adoptat *Carta de la Paris pentru Noua Europă*, document ce a reflectat aspirația statelor participante pentru

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: cristian1977rusu@yahoo.com

democrație, pace și unitate. De asemenea, douăzeci de state, printre care și România, au semnat *Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa*, ce echilibra numărul unităților militare din compunerea forțelor armate ale statelor celor două alianțe militare din Europa, limitând, de asemenea, amplasarea armamentului convențional de-a lungul liniilor de contact dintre țările membre².

În luna ianuarie, anul 1991, Cehoslovacia, Ungaria și Polonia au anunțat că se vor retrage din *Tratatul de la Varșovia* până la data de 1 iulie a aceluiași an, iar Bulgaria a luat o decizie asemănătoare în luna februarie. Din aceste cauze, alianța militară și-a suspendat activitatea pe 3 martie 1991, iar la întâlnirea de la Praga, a statelor membre, din data de 1 iulie 1991 a fost, în mod oficial, dizolvată.

După desființarea acesteia, contextul internațional impunea României o strategie activă pentru conectarea la structurile de securitate internaționale existente sau a celor nou înființate, lucru ce a necesitat eforturi deosebite din partea acesteia pentru evitarea izolării pe scena politică și datorită faptului că Organizația Tratatului Atlanticului de Nord și Uniunea Europeană Occidentală erau într-un proces de definire a doctrinelor, a viziunii geostrategice, a strategiilor de abordare a noului context de securitate.

Eforturile României, în această perioadă când avea nevoie să se integreze într-un nou sistem de securitate, au vizat o implicare activă în acțiunile desfășurate de NATO, construirea unor relații solide cu statele membre ale Alianței și cu structurile europene existente, prin realizarea unor înțelegeri ce aveau rolul de a pregăti aderarea la aceste organizații.

Acțiuni ale României pentru sprijinul organizațiilor internaționale de securitate

În baza tratatelor și a înțelegerilor internaționale la care aderase, statul român a început să participe cu structuri militare la misiunile de menținerea păcii sub mandat ONU. Armata română a luat parte la un număr mare de asemenea acțiuni, fiind recunoscută de către comunitatea internațională ca un partener important în efortul pentru anihilarea focarelor de conflict.

În luna februarie, anul 1991, pentru prima dată după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, militarii români au participat la misiuni în afara

granițelor țării. Ei au acționat, în zona Golfului Persic, cu un spital chirurgical de campanie ce a fost dislocat în localitatea Al Jubayl din Arabia Saudită și care a fost destinat asigurării asistenței medicale trupelor participante în cadrul operațiunii britanice „Granby” desfășurate în timpul Războiului din Golf. Evoluția rapidă a evenimentelor și deznodământul fără pierderi al operațiunii „Furtună în deșert” au făcut ca spitalul militar să-și încheie misiunea după o scurtă perioadă de timp, aproximativ o lună. Aceasta a fost printre primele colaborări în domeniul militar, în condiții reale, între o unitate provenită dintr-o armată integrată înainte de anul 1989 în Tratatul de la Varșovia și o structură militară NATO, reprezentată de armata britanică.

Admiterea în Consiliul Europei devenise, în acea perioadă, o problemă foarte stringentă pentru România, deoarece aceasta reprezenta un sprijin major pentru accelerarea procesului de reforme democratice, iar prezența în Consiliu era o condiție indispensabilă pentru integrarea ulterioară în Uniunea Europeană și în NATO. Primirea ca membru era vitală pentru a proiecta în exterior imaginea stabilității sistemului politic al statului român. La 1 februarie 1991, Biroul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a adoptat decizia de a acorda României statutul de invitat special la reuniunile sale, fapt urmat de aderarea țării noastre la un mare număr de convenții sau protocoale ale acestuia.

Statul român a continuat să sprijine operațiunile ONU de menținere a păcii și începând cu luna aprilie, anul 1991, a trimis observatori militari la frontiera dintre Irak și Kuwait, în cadrul misiunii UNIKOM, ce aveau ca principale obligații monitorizarea zonei demilitarizate și descurajarea acțiunilor ostile ale forțelor irakiene.

Cu ocazia primei reuniuni a Consiliului Ministerial al CSCE de la Berlin, din luna iunie, anul 1991, România a prezentat propria concepție despre securitatea europeană și rolul care îi revenea Conferinței în acest domeniu. În varianta expusă, securitatea europeană trebuie concepută ca o rețea de structuri interconectate care să se susțină reciproc.

În urma reuniunii țărilor membre NATO, la Consiliul Nord-Atlantic de la Roma din luna noiembrie, anul 1991, acestea au convenit asupra necesității de adaptare a Alianței la noua situație apărută în Europa, după prăbușirea sistemului comunist, fapt ce le-a determinat să efectueze schimbări fundamentale și să reconfigureze

NATO, rezultatul fiind un nou concept strategic. Acesta avea puține asemănări cu ideile anterioare, el accentua rolul cooperării în locul confruntării cu foștii adversari, adăuga obligația de a depune eforturi pentru extinderea și întărirea securității în Europa. Odată cu adoptarea lui a fost început și procesul de transformare al NATO dintr-o alianță militară într-o alianță de apărare și securitate. Ca un rezultat al acestei evoluții, în luna decembrie, anul 1991, a fost înființat Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic, organism care a dezvoltat relațiile dintre statele membre NATO și statele care fuseseră membre ale Tratatului de la Varșovia sau care se formaseră prin dizolvarea URSS.

România a aderat ca membră fondatoare la această organizație, iar în cadrul sesiunii inaugurale din data de 20 decembrie, la care au participat miniștrii de externe sau reprezentanții celor șaisprezece state NATO și ai statelor fost comuniste din centrul și estul Europei, Bulgaria, Cehoslovacia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia și Ungaria, ministrul român al afacerilor externe a susținut intensificarea cooperării dintre noile parteneri.

Vizita doamnei Catherine Lalumière, secretarul general al Consiliului Europei, din luna august, anul 1993, a fost decisivă pentru hotărârea pozitivă a acestui for față de candidatura română. Adunarea Parlamentară a examinat și a aprobat în luna septembrie, anul 1993, admiterea României, fapt ce a fost convenit de către membrii Comitetului Miniștrilor al CE, în luna octombrie a aceluiași an, statul român devenind cel de-al 32-lea membru. Prin acest demers, România a reușit să participe la prima reuniune la nivel înalt a statelor CE, organizată în cei 44 de ani de existență, cu drepturi depline.

În perioada iunie 1993-octombrie 1994, România a participat la misiunea ONU din Somalia UNOSOM-II. La Mogadishu a fost dislocat un spital militar de campanie care a asigurat asistența medicală de urgență pentru trupele ONU, medicii români au desfășurat și activități umanitare în folosul populației locale cu nevoi de îngrijiri medicale. În anul 1994, statul român a trimis observatori militari în Rwanda, în cadrul misiunii UNAMIR II sub coordonarea forțelor armate belgiene.

La misiunea de menținere a păcii, desfășurată în Angola sub mandat ONU - UNAVEM III, din perioada mai 1995-iunie 1997, statul român a fost al treilea ca număr de forțe participante pentru

soluționarea conflictului. Principalele misiuni executate au constat în patrulări în regiunile de responsabilitate; construirea unor tabere de încartiruire pentru militari rebeli demobilizați, la N'Gove și la Chicuma; realizarea unui depozit de armament, la Lobito; însoțirea convoaielor trupelor de menținere a păcii sau ale organizațiilor umanitare; înlăturarea minelor din zonele taberelor de refugiați, distribuirea alimentelor pentru populația civilă.

După retragerea forțelor de asistență la misiunea UNAVEM III, în luna august anul 1997, un detașament românesc a fost menținut cu rol de forță de reacție rapidă, pe timpul transformării misiunii de verificare UNAVEM în misiunea de observare MONUA, pentru a asigura securitatea personalului ONU. Militari români au fost menținuți în continuare ca forță cu misiuni speciale, în regiunea de nord-est, Saurimo, până la decizia Consiliului de Securitate de retragere a misiunii din luna februarie, anul 1999. În luna aprilie, anul 1999, detașamentul a fost redislocat la Luanda unde a asigurat securitatea personalului și patrimoniului ONU din Angola, pe timpul finalizării misiunii MONUA, până în august 1999, când a fost repatriat.

România și Parteneriatul pentru Pace (PFP)

La Summitul NATO din luna ianuarie, anul 1994, de la Bruxelles, statele membre au reafirmat că restructurarea NATO și integrarea europeană trebuie considerate procese interconectate și au precizat că nu vor abandona noile democrații din Europa de Est, iar preocuparea pentru securitatea acestora și deschiderea Alianței spre ele urmărește stabilizarea Europei. Aceste puncte de vedere au determinat lansarea programului *Parteneriatul pentru Pace – PFP*, ce oferea statelor nemembre ale Alianței încrederea de care aveau nevoie pentru desfășurarea unor acțiuni comune în domeniul securității și permitea cooperarea bilaterală între acestea și statele membre NATO. Colaborarea a reprezentat o soluție optimă pentru nevoia de înnoire a Alianței, în contextul politico-militar internațional specific acelei perioade, în deplin acord cu schimbările de pe continentul european și ca răspuns la apariția în acest spațiu a unor noi surse de instabilitate, tensiune și conflict.

La această inițiativă, care a fost adresată tuturor țărilor membre din cadrul Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic și din Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, au răspuns 27 de state. Țările

care au reacționat la solicitarea NATO au stabilit o relație bilaterală de cooperare în segmentul destinat apărării, ce prevedea angajamentul Alianței de a consulta imediat statul respectiv și de a-l sprijini prin măsuri eficiente și imediate pentru eliminarea oricăror pericole percepute ca amenințări de către acestea la adresa securității. Statele din grupul de la Visegrad: Cehia, Polonia, Slovacia și Ungaria, au avut o atitudine critică susținând ca Parteneriatul este un surogat prin care Alianța întârzie procesul de extindere pentru noii membri.

România a fost primul stat fost socialist care a aderat la acest program în luna ianuarie, anul 1994, pe care l-a considerat o parte importantă a sistemului de securitate european și care a funcționat ca o anticameră a pregătirii pentru aderarea la NATO. Inițiativa lansată a reprezentat pentru România o nouă oportunitate în vederea extinderii relațiilor de apropiere către Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Decizia de a se alătura *Parteneriatului pentru Pace* a fost rezultatul unei analize profunde a posibilităților de a-și asuma obligațiile ce decurgeau dintr-un asemenea angajament și activitățile comune ce trebuiau desfășurate pentru sporirea încrederii între statele participante.

Obiectivele pe care fiecare stat semnatar trebuia să și le asume erau: menținerea transparenței în procesul de planificare a apărării; controlul democratic asupra forțelor armate; pregătirea pentru a contribui la operațiunile desfășurate sau autoritatea ONU sau OSCE; sporirea capacității pentru asumarea misiunilor de menținere a păcii, de căutare și salvare, umanitare; crearea unor unități pregătite pentru a acționa cu cele ale Alianței Nord Atlantice; rezolvarea diferendelor prin mijloace pașnice.

Armata română a fost unul dintre cei mai activi membri ai programul PfP, în anul 1994, aceasta a participat la aproximativ 70 de activități, în anul 1995, numărul a crescut la aproximativ 240, iar în anul 1997 a ajuns la 580. Primul exercițiu la care a trimis personal, „Cooperative Bridge” s-a desfășurat în luna septembrie, anul 1994, în Polonia, și la el au luat parte 13 țări membre NATO și PfP. În luna septembrie, anul 1995, la Sibiu s-a desfășurat exercițiul „Cooperative Determination”, acesta fiind primul exercițiu multinațional cu trupe terestre, la care au participat împreună cu militarii români și cei din Bulgaria, Germania, Ungaria, Luxemburg, Olanda, Slovacia, Turcia și SUA.

România a fost și singurul stat care a terminat pregătirea completă în cadrul programului PfP, iar pe teritoriul său s-au desfășurat exerciții ce au inclus toate categoriile de forțe: terestre, aeriene și navale. Armata română a exersat îndeplinirea celor trei misiuni de bază ale PfP: menținerea păcii, operațiunile de căutare/salvare, operațiunile de asistență umanitară, în cadrul exercițiilor: „Cooperative Partner-96” la Constanța, „Cooperative Key-96” la București, „Cooperative Determination-97” la Sibiu, „Cooperative Rescue-97” la Brașov, „Cooperative Support-97” și „Rescue Eagle-97” la Constanța, „Cooperative Determination-99” la București.

Rolul României ca furnizor de securitate regională

Prima misiune internațională de menținere a păcii sub mandat NATO, la care au participat militarii români a fost cea din Bosnia-Herțegovina, misiunea IFOR, începând cu luna februarie, anul 1996. Geniști dislocați în localitatea Zenica au executat misiuni de construcții drumuri, poduri și deminări. Ulterior, în luna noiembrie, același an misiunea, redenumită Forța de Stabilizare - SFOR a necesitat prelungirea participării forțelor românești.

În anul 1997, România s-a afirmat ca un furnizor de securitate regională datorită acțiunilor desfășurate în Albania, la solicitarea de sprijin și intervenție internațională a acesteia pentru restaurarea ordinii în urma revoltei provocate de populația civilă. În urma rezoluției Consiliului de Securitate al ONU, Italia a primit mandat de a constitui și a conduce o Forță de Menținere a Păcii sub egida OSCE, pentru a restabili ordinea și statul de drept. Singurele state care nu erau membre NATO, dintre cele opt care au participat la această forță, au fost România și Austria. Operațiunea „Alba” a durat 77 de zile, detașamentul românesc acționând la Girokaster, Sarande, Tepelene și Vlora. Inițial, acesta a executat recunoașteri și patrulări în cele mai îndepărtate și greu accesibile localități din zona muntoasă a sud-estului Albaniei, dar ulterior a desfășurat misiuni de escortare a convoaielor umanitare, de asigurare a protecției observatorilor OSCE.

Datorită necesității stabilirii unor relații noi cu partenerii de cooperare din cadrul Parteneriatului pentru Pace, în anul 1997, NATO a format un grup special, condus de către secretarul general adjunct, care a avut misiunea să dezvolte un noul cadru

politic și noile obiective ale programului Pfp. Ca urmare, la reuniunea Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic din Portugalia a fost înființat de către miniștrii de externe ai statelor din Alianță și statelor partenere, Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic – EAPC. Acesta a contribuit la formarea unei culturi comune de securitate euroatlantică bazată pe dialogul politic și cooperarea dintre cele 26 de state aliate și 23 de state partenere.

Cooperarea din cadrul EAPC a permis reformarea forțelor armate aparținând statelor membre și a sprijinit instruirea personalului lor în instituțiile aliate, acest lucru mărinz capacitatea de a acționa în mod eficient împreună, conducând la integrarea în diverse domenii și sprijinind efortul de consolidare și extindere a securității și stabilității. Noua organizație a grupat state care aspirau la statutul de membru al NATO, precum România și Slovenia, țări neutre ca Elveția și Austria, foste republici sovietice ca Lituania sau Tadjikistan.

În luna martie, anul 1998, România împreună cu alte zece state semnatare ale Pfp, au participat la exercițiului „Strong Resolve-98” care s-a desfășurat, în Norvegia, Portugalia și Spania, fiind organizat de comandamentele NATO, SACEUR și SACLANT. În cadrul exercițiului s-au desfășurat două operații de nivel strategic, în două regiuni distincte peninsula Scandinavă și Iberică, prin care s-au testat totalitatea misiunilor pe care le putea îndeplini NATO. Țările care au luat parte la operația desfășurată în nordul Europei au fost: Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia, Spania, Turcia și SUA; iar în partea de sud au acționat țările partenere: Bulgaria, Cehia, Lituania, Macedonia, Polonia, România, Slovacia, Slovenia, Suedia și Ungaria, unde participanții au exersat o operație de menținere a păcii sub mandat ONU.

În perioada martie - iunie 1999, statul român a sprijinit operațiunea NATO în Iugoslavia, declanșată pentru oprirea crimelor împotriva umanității comise de către sârbi împotriva etnicilor albanezi din provincia Kosovo. În cadrul operațiunii „Forța Aliată”, ajutorul pentru NATO a constatat în acordarea dreptului de survol pentru avioanele Alianței și punerea la dispoziția acestora a unor aeroporturi.

Cu ocazia Summitului organizat la Washington, în luna aprilie, anul 1999, a fost lansat Planul

de Pregătire pentru Aderare – MAP, menit să sprijine statele candidate în procesul de aderare la NATO. Acest document oferea țărilor candidate domeniile de acțiune, urmând ca fiecare dintre ele să își elaboreze propriul Plan național, ce cuprindea obiectivele pe care le considerau necesare și realizabile în procesul de pregătire pentru aderarea la NATO. În luna septembrie, România a adoptat primul Plan național anual de pregătire care în luna octombrie a fost transmis la Bruxelles. Documentul a fost coordonat de Ministerul Afacerilor Externe, iar la elaborarea și implementarea lui au colaborat Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Justiției, Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat. Planul național de pregătire pentru aderare a reflectat stadiul reformelor interne și cel al implementării măsurilor asumate de statul român prin Calendarul de Reforme și cuprindea măsurile necesare pentru consolidarea capacității României de a contribui efectiv la realizarea obiectivelor NATO.

Summitul Uniunii Europene desfășurat în Finlanda, în luna decembrie a aceluiași an, a reprezentat începutul inițiativelor de politică externă și de securitate ale acesteia. La Helsinki s-a decis că Politica Europeană de Securitate și Apărare va consta în punerea la dispoziția UE a unor forțe care să permită desfășurarea misiunilor *de tip Petersberg*: cele umanitare și de salvare, de menținere a păcii, pentru gestionarea crizelor, operațiuni de restabilire a păcii. Statele membre s-au angajat pentru crearea unei Forțe de Reacție Rapidă a UE, care să poată fi dislocată în 60 de zile și menținută pentru cel puțin un an de zile într-un teatru de operații. Constituirea acestei forțe demonstra decizia Europei de a nu se mai afla în situația din timpul războaielor din fosta Iugoslavie, cea de dependență față de SUA. La acest summit, România, alături de alte țări, a fost invitată să înceapă negocierile pentru dobândirea statutului de membru cu drepturi depline începând din luna februarie, anul 2000. Prin această inițiativă, UE vroia să integreze, economic și politic, toate țările din Europa Centrală și de Est care, în timpul Războiului Rece, se aflaseră în zona de influență a URSS.

Statul român a continuat participarea la misiunile internaționale sub mandat NATO, iar în vara anului 2000 a decis să trimită structuri militare de geniu și de poliție militară în cadrul misiunii SFOR din Bosnia-Herțegovina. Acestea au fost organizate în Detașamentul Național

„Bosnia” care a acționat la Butmir lângă Sarajevo și în Detașamentul „Olanda” care a acționat în cadrul contingentului olandez. Tot în anul 2000, Armata României și-a început participarea la misiunea NATO de menținere a păcii, KFOR, din provincia Kosovo. Primii militari dislocați au fost cei specializați în operații psihologice, aceștia și-au desfășurat activitatea în structurile de specialitate ale comandamentului KFOR din Pristina împreună cu trupele SUA, fiind singurii militari dintr-o țară parteneră acceptați la acest tip de operațiuni.

Responsabilitatea asigurării președinției în exercițiu a OSCE a oferit statului român o oportunitate deosebită de afirmare ca partener credibil, o șansă de a contribui la formarea și la consolidarea unei comunități de state prospere și pașnice, bazată pe respectul valorilor democratice comune. România a primit președinția OSCE în anul 2001 datorită atuurilor pe care le deținea în acest sens: stat democrat, zonă de stabilitate într-o vecinătate cu tensiuni și pericole, participant important la definirea principiilor și standardelor care stăteau la baza activității organizației, susținător ferm al acesteia, model de urmat în ceea ce privește soluționarea diferendelor cu vecinii.

Președinția OSCE a însemnat pentru România intensificarea dialogului cu statele din zonele imediate sau mai îndepărtate ale căror probleme le-a gestionat. Exercițarea mandatului a reprezentat un succes datorită faptului că niciunul dintre conflictele aflate pe rol în acel an nu a înregistrat o escaladare deși, în repetate rânduri, condițiile puteau conduce spre un asemenea final. Președintele George W. Bush a salutat prestația excelentă pe care România a avut-o în calitate de președinte în exercițiu al OSCE, subliniind rolul pe plan regional al țării noastre, iar ministrul de externe al Franței a apreciat că OSCE a devenit din ce în ce mai puternică sub mandat românesc.

Președinția română a acționat pentru: consolidarea rolului organizației ca for de dialog politic și de cooperare în problemele securității; sporirea eficienței acesteia în domeniul diplomației preventive, al gestionării crizelor și în reconstrucția postconflict; realizarea unor progrese pe linia soluționării conflictelor care amenințau stabilitatea și pacea în spațiul euroatlantic; întărirea cooperării organizației cu alte structuri internaționale cu atribuții în domeniul securității – ONU, NATO, UE. Ca deținătoare a președinției OSCE, România

a participat, în mod direct, la negocierile pentru soluționarea crizei din Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, susținând creșterea numărului observatorilor OSCE în această zonă.

Ca urmare a angajamentelor asumate, România a participat la Forța Internațională de Pace din Kosovo-KFOR. Din luna decembrie, anul 2001 și-au început participarea la misiunea KFOR militarii ce luaseră parte la misiunile din Angola. O parte dintre aceștia au fost integrați în detașamentul belgiano-luxemburghez, BELUKOS, ce s-a redenumit BELUROKOS. Militarii au desfășurat misiuni de patrulare, de control trafic de la frontiera dintre Kosovo și Serbia, de căutare a armamentului și a muniției deținute ilegal de către populația civilă. De la începutul lunii martie, anul 2002, militarii români au acționat și la Klina, în cadrul contingentului italian unde au desfășurat misiuni similare celor din BELUROKOS.

România și războiul împotriva terorismului internațional

În urma atentatelor teroriste de la 11 septembrie 2001, SUA au lansat o campanie militară internațională împotriva terorismului, cu sprijinul partenerilor din NATO și a altor țări care nu erau membre NATO. În luna octombrie, armata americană și britanică au început Războiul din Afganistan prin declanșarea operațiunii „Enduring Freedom”, pentru a înlătura de la putere regimul taliban, a-l captura pe teroristul numărul unu al lumii, Osama Bin Laden și a distruge organizația Al Qaida.

După alungarea de la putere a regimului taliban, comunitate internațională s-a reunit la Bonn, la 5 decembrie, pentru a pune bazele noului stat afgan. Una dintre secțiunile acestui acord prevedea înființarea unei Forțe Internaționale de Asistență pentru Securitate – ISAF și dislocarea acesteia în Afganistan pentru a instrui forțele naționale afgane și a acorda sprijin în reconstrucția instituțiilor guvernamentale. Statele participante la Conferință au solicitat Organizației Națiunilor Unite să aprobe înființarea acestei forțe ce era considerată esențială pentru a face față vidului de securitate din zonele rurale, deoarece Afganistanul nu avea o armată națională sau o forță de poliție credibilă.

Consiliul de Securitate a aprobat crearea ISAF, prin Rezoluția nr. 1.386 din 20 decembrie 2001, stabilindu-i misiunea de a asigura securitatea

capitalei Kabul și a zonelor învecinate acesteia. În data de 21 decembrie, Parlamentul României a aprobat participarea în cadrul ISAF, iar pe 10 ianuarie 2002, statul român a semnat Memorandumul pentru constituirea acestei forțe. Ca urmare, armata română și-a început, pe 28 ianuarie, participarea la această misiune cu o subunitate de poliție militară, o aeronavă de transport C-130 Hercules și cu ofițeri de legătură la comandamentul ISAF, efective ce au participat la operațiunea „Fingal”, misiunea de menținere a păcii condusă de Marea Britanie, cu sediul în capitala afgană Kabul, la care au participat și alte 20 de state. La solicitarea oficială a SUA, Parlamentul României a aprobat, în luna aprilie 2002, participarea, în cadrul Coaliției Internaționale, la misiunea „Enduring Freedom”, aprobând dislocarea primului detașament românesc care și-a început misiunea, cu o durată de șase luni, la Kandahar, în luna iunie.

În noiembrie 2002 s-a desfășurat Summitul de la Praga, unde România, alături de alte șase state candidate, a fost invitată să înceapă convorbirile de aderare la NATO. Datorită eforturilor conjugate ale factorilor de decizie pentru îndeplinirea obiectivelor Planului Național de Aderare, eforturilor realizate în planul asigurării stabilității și securității Balcanilor, participării ca aliat în lupta împotriva terorismului internațional, susținerii puternice a opiniei publice pentru integrarea în NATO, a fost atins acest obiectiv major de politică externă al statului român promovat consecvent de toate guvernele postrevoluționare. România a demonstrat că poate adopta decizii dificile și poate îndeplini cerințele Alianței Nord-Atlantice. Protocoalele de aderare au fost semnate în cadrul unei ceremonii desfășurate la Bruxelles, la 26 martie 2003.

În luna aprilie, Parlamentul României a aprobat participarea cu forțe la constituirea echipelor de reconstrucție provincială din Afganistan, iar în luna mai a admis ca armata română să-și aducă contribuția și la procesul de instruire a armatei afgane. În luna august, anul 2003, NATO a preluat comanda Forței Internaționale de Asistență pentru Securitate, ISAF din Afganistan, soluția care a fost adoptată după solicitările Germaniei și Olandei, statele ce asigurau conducerea ISAF în acel moment. Această variantă a fost acceptată de către toți ambasadorii NATO, fiind totodată prima misiune a Alianței, din istoria acesteia, în afara zonei atlantice. Scopul operațiunii a fost sprijinirea guvernului local pentru exercitarea

autorității în întreg spațiul Afganistanului. După preluarea de către NATO a conducerii ISAF și după decizia Consiliului de Securitate al ONU de a extinde misiunea ISAF în tot Afganistanul, din luna octombrie 2003, România și-a sporit gradual participarea la această misiune, în paralel luând parte și la operația „Enduring Freedom”.

În luna martie, anul 2006, forțele aeriene au luat în primire conducerea aeroportului din Kabul. Începând cu luna septembrie 2006, batalionul românesc din Afganistan a fost transferat din Kandahar la Qalat, iar între anii 2006 și 2008, numărul militarilor acestuia a fost dublat. În anul 2010, numărul participanților a fost mărit cu 600 de militari, prin intrarea în teatru de operații a celui de al doilea batalion și a unui element de comandă și stat major tip brigadă, necesare în asigurarea securității regiunii Zabul. Din luna mai 2010, România a susținut activitățile de operaționalizare ale forțelor militare afgane, prin participarea la programul de pregătire „ANA Training”.

În luna iunie, anul 2003, statul român a decis să participe cu forțe la eforturile internaționale pentru stabilizarea și reconstrucția postconflict a Irakului. Desfășurarea primelor detașamente de infanterie și de poliție militară la Nasiriyah, în luna iulie, anul 2003, a marcat începutul contribuției militare românești la Operațiunea *Iraqi Freedom*. România a participat cu trupe atât în cadrul Forței Multinaționale, MNF-I, cât și în cadrul misiunii NATO de instruire a forțelor de securitate irakiene, NTM-I. Zonele principale în care au acționat militarii români au fost provinciile Al Kut, Tallil, Basra și Nasiriyah. Trupele române au participat la misiuni sub comandă americană, britanică, italiană și poloneză.

Până la retragerea trupelor italiene, din anul 2006, o parte a militarilor români au participat la operațiunea „Antica Babilonia”, desfășurată în scopul sprijinirii procesului de reconstrucție a Irakului prin menținerea unui mediu intern stabil, asigurarea securității populației locale, distribuirea ajutoarelor umanitare. Începând cu luna decembrie, anul 2008, trupele românești au luat parte la Operațiunea „Iraqi Sunset”, bazată pe un acord bilateral între guvernele român și irakian, care a permis forțelor române să efectueze misiuni umanitare până în luna iulie, anul 2009. România a fost singurul stat din Coaliție care a contribuit cu echipe medicale specializate în trei spitale militare

americane, Abu Ghraib, Camp Cropper și Camp Bucca, începând cu luna noiembrie, anul 2004. Ca urmare a solicitării ONU, un detașament de infanterie a fost dislocat la Basra în scopul de a asigura securitatea personalului ONU din regiune, din anul 2005 până în anul 2007. Activitatea desfășurată de armată română a fost apreciată în cele mai înalte foruri ale NATO, datorită resurselor materiale alocate, cât mai ales sacrificiilor militarilor români.

Locul României în arhitectura mondială de securitate

Semnarea Tratatului de aderare la Uniunea Europeană-UE, de la 1 ianuarie 2007, a demonstrat că România era pregătită să devină stat membru al acestei uniuni ce avea un rol semnificativ, la nivel global, pentru asigurarea păcii, stabilității, prosperității pentru toți cetățenii săi și ale cărei obiective fundamentale erau promovarea democrației și a statului de drept.

După aderare, România a adoptat Politica Europeană de Securitate și Apărare, prin care s-a angajat să acorde asistență prin toate metodele de care dispunea, oricărui stat membru al UE care ar fi supus unui atac armat pe teritoriul său. De asemenea, s-a obligat să susțină toate misiunile desfășurate de UE: umanitare și de evacuare, de menținere a păcii și de gestiune a crizelor, precum și cele stabilite prin Tratatul de la Lisabona, din luna decembrie 2007: acțiunile comune de dezarmare; misiunile de consiliere și asistență în domeniul militar; misiunile de prevenire a conflictelor și operațiunile de stabilizare de la sfârșitul conflictelor; misiunile ce pot contribui la lupta împotriva terorismului, inclusiv prin sprijinul adus statelor terțe pentru combaterea terorismului pe propriul teritoriu.

România fiind o punte de legătură între vest și est, dispusă într-un teritoriu de confluență între frontierele Organizației Atlanticului de Nord și Uniunii Europene putea oferi partenerilor săi o deschidere spre zona Mării Negre pentru conectarea Europei de vest la aria Mării Caspice. Această poziție geopolitică și geostrategică îi conferea o ipostază proprie, ridicându-i totodată și numeroase probleme de securitate din cauza conflictelor nesoluționate din regiune, dar și un rol de catalizator de stabilitate și dezvoltare rămânând un element important în politica Uniunii Europene.

Statul român a participat la toate misiunile și operațiunile NATO, contribuind la consolidarea

și la menținerea păcii și stabilității regionale și globale, a avut un rol activ în promovarea valorilor fundamentale comune precum: democrația, libertatea individuală, supremația legii, economia de piață, rezolvarea pe cale pașnică a disputelor, cooperarea la nivel internațional. Datorită recunoașterii eforturilor deosebite depuse în cadrul structurilor instituționale ale NATO de la momentul aderării și rolului avut în cadrul misiunilor Alianței, România a fost desemnată să organizeze, în anul 2008, Summitul NATO.

Acesta a fost un eveniment unic și pentru NATO, înregistrându-se cea mai mare participare din istoria Alianței. La eveniment au participat reprezentanții a 26 de state membre și 23 de state partenere, semnatare ale Parteneriatului pentru Pace, precum și personalități marcante ale organizațiilor internaționale de securitate: secretarul general al ONU, Ban Ki-moon; președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso; secretarul general al NATO, Jaap de Hoop Scheffer. Principalele teme majore care au fost abordate în cadrul summitului au fost cele referitoare la situația din Afganistan și Kosovo, extinderea organizației, scutul antirachetă din Europa și relația NATO-Rusia.

Acest eveniment extraordinar de important a constituit pentru istoria modernă a României cea mai importantă acțiune de politică externă realizată de statul român și un prilej important de vizibilitate internațională. Timp de câteva zile, Bucureștiul a fost desemnat capitala politicii mondiale atrăgând atenția întregii lumi asupra contribuției sale la promovarea securității și stabilității într-un context strategic aflat în schimbare. Statul român a reușit prin decizia NATO de a organiza Summitul la București, de a concentra atenția statelor membre asupra problemelor de securitate din regiune.

România a continuat să fie un aliat puternic ce a contribuit în nenumărate rânduri la acțiunile Alianței Nord-Atlantice, manifestând un angajament puternic față de apărarea colectivă pe care Alianța o furnizează tuturor statelor membre, sprijinind misiunile internaționale de combatere a terorismului, de sprijinire a păcii sau umanitare și implicându-se activ în toate inițiativații majore politico-militare de cooperare și de colaborare desfășurate sub egida NATO.

În luna iulie 2009, România a încheiat participarea la operațiunea din Irak, în luna martie 2011, armata română a predat comanda misiunii

din Kosovo, iar în luna iulie 2014 s-a finalizat retragerea forțelor române din provincia Zabul - Afganistan.

Acțiunile armatei în teatrele de operații au ajutat România, mai ales în plan politic. Acestea au demonstrat că statul român este un „furnizor de securitate” care respectă angajamentele asumate, un membru serios, de încredere și predictibil al NATO și care își îndeplinește toate obligațiile față de aliați, dar și față de statele membre ale Uniunii Europene. Deciziile pe care le-a luat nu au fost unilaterale, ci în deplin acord cu ale partenerilor săi.

Cooperarea României cu ONU a căpătat noi dimensiuni după ce aceasta a trecut din poziția de beneficiar de asistență, la cea de donator. Statul român a sprijinit consolidarea poziției organizației pe scena internațională, susținând activ toate acțiunile ONU și participând la numeroase operațiuni ale organizației: misiunea de administrare interimară în Kosovo (UNMIK), misiunea de stabilizare în RD Congo (MONUSCO), misiunea din Coasta de Fildeș (ONUCI), misiunea din Sudanul de Sud (UNMISS), misiunea din Liberia (UNMIL), misiunea de asistență în Afganistan (UNAMA), misiunea din Haiti (MINUSTAH), misiunea de menținere a păcii din Cipru (UNFYCIP), misiunea de stabilizare din Mali (MINUSMA), misiunea de stabilizare din Republica Centrafricană (MINUSCA).

România își menține angajamentele față de NATO susținând misiunile Alianței din Afganistan și din Kosovo participând la operațiunea „Active Endeavour” din Marea Mediterană pentru detectarea, combaterea, prevenirea terorismului și la operațiunea „Ocean Shield” cu scopul de a descuraja acțiunile de piraterie asupra rutelor maritime care traversează Cornul Africii și Oceanul Indian

Statul român continuă participarea și la misiunile Uniunii Europene din Africa, Europa, și Orientul Mijlociu: EUPM Bosnia-Herțegovina, EUFOR Althea, EUJUST LEX Irak, EULEX Kosovo, EUPOL Afganistan, EUMM Georgia, EUNAVFOR ATALANTA, EUPOL și EUBAM Rafah.

Între anii 1991 și 2000, România a participat cu preponderență la misiuni de tip umanitar, fiind și o etapă de familiarizare și de însușire a noilor reguli și proceduri de către militarii români. După anul 2001, participarea la misiuni în afara teritoriului național a căpătat dimensiuni sporite atât prin nivelul de angajare, cât și prin tipul de operații desfășurate. Armata română a participat cu o gamă

variata de forțe: terestre, speciale, aeriene și navale, iar spectrul larg de misiuni executate, de la cele umanitare și de reconstrucție, până la cele de luptă, a contribuit în mod direct la dezvoltarea instruirii și implementarea standardelor de interoperabilitate cu forțele NATO.

Concluzii

Parcursul geografic în care au fost prezenți militarii români evidențiază rolul României ca furnizor de securitate și stabilitate, din Africa până în regiunea Balcanilor și din zona Mediteranei până în Asia. Prin misiunile îndeplinite sau în curs de desfășurare, statul român și-a onorat obligațiile asumate ca membru al NATO, UE și al comunității internaționale.

Statul român a contribuit la creșterea puterii Alianței într-o perioadă în care au apărut pericole și amenințări noi, demonstrând că nu este numai un consumator de securitate, ci și un generator de stabilitate. Intrarea României în NATO a reprezentat consecința procesului complex de reformă și de modernizare a statului, în mod deosebit, a armatei. Politica de securitate s-a schimbat trecând la un model ce vizează susținerea intereselor naționale și prin acțiuni în afara granițelor, desfășurate sub coordonarea organizațiilor internaționale și a structurilor NATO.

Pentru adaptarea societății românești la noile realități, statul român a realizat reforme în plan politic, economic, social și militar ale căror costuri nu au fost nici mici și nici ușor de suportat, cu toate acestea România a reușit, în condiții extreme de dificile, să contribuie la stabilizarea zonei central și sud europene, de la Marea Baltică la Marea Neagră.

Statul român a sprijinit total războiul împotriva terorismului, dovedindu-se și un partener important în toate acțiunile de gestionare a crizelor sau conflictelor, pentru rezolvarea cărora și-a oferit sprijinul când a fost solicitat. El a inițiat multe proiecte la care a participat cu expertiza sa pentru promovarea valorilor și modelelor democratice în Balcani și în aria Mării Negre, contribuind la dezvoltarea cooperării și a schimbului economic în această zonă importantă a Europei. În continuare, va trebui să exercite o influență constantă în această regiune pentru soluționarea diverselor probleme și să fie conștient că acest lucru implică anumite costuri.

România a fost un partener de încredere, un furnizor de securitate în zona ei geografică, ea a acționat cu promptitudine și responsabilitate, alături de comunitatea internațională, pentru a combate noile amenințări ale secolului XXI. Mediul de securitate actual o obligă să se adapteze noului rol al NATO, să continue să se pregătească, alături de statele cărora le împărtășește valorile, pentru a-și aduce în continuare aportul la consolidarea securității în regiunea transatlantică.

NOTE:

1 Acordurile de la Helsinki (sau Actul Final) au fost semnate la 1 august 1975, la Helsinki (Finlanda), de 35 de state – cele două mari puteri, SUA și URSS, Canada și toate celelalte state europene, cu excepția Albaniei și Andorrei. Textul, care nu este un tratat în sensul juridic al termenului, a fost primul document al Conferinței pentru Securitatea și Cooperarea în Europa – CSCE. Acesta a fost o tentativă de îmbunătățire a relațiilor dintre statele europene din blocul comunist și Occident.

2 Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa semnat de țările Tratatului de la Varșovia și NATO, la 19 noiembrie 1990, la Paris, prevedea reducerea considerabilă de către ambele părți a forțelor armate și armamentelor, încercându-se, în acest fel, eliminarea posibilei folosiri a acestora pentru un atac spontan.

BIBLIOGRAFIE

Cioculescu Șerban, Motoc Iulia, *Manual de analiză a politicii externe*, Editura Polirom, Iași, 2010.

Defarges Philippe Moreau, *Instituțiile europene*, Editura Amarcord, Timișoara, 2002.

Hentea Călin, Sfinteș Laurențiu, *Armata Română în misiuni de pace*, Editura Militară, București, 1998.

Iordache Ruxandra, *Relațiile internaționale și Academia Română*, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București, 2012.

Oprea G., Onișor C., Timofte R., *România – integrare și securitate*, Editura Balcanii și Europa, București, 2005.

Simileanu Vasile, *Geopolitica*, Editura Top Forum, București, 2010.

Vlad Constantin, *Istoria Diplomației. Secolul XX*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014.

Zaharia Dragoș, *Politica externă a României de la izolare la începerea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014.

Manualul NATO, Editura Nemira, București, 1998.

România - NATO Parteneriat și Cooperare, Editura Militară, București, 1999.

România - NATO 1990-2004, Agenția Națională de Presă Rompres, București, 2004.

www.nato.int

www.europa.eu

www.mapn.ro

www.mae.ro